

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.6.43>

STATUS ADMINISTRACYJNOPRAWNY WOJSKOWEJ SŁUŻBY PORZĄDKU W SIŁACH ZBROJNYCH UKRAINY

Roman Savchuk

kandydat nauk prawnych, docent,

dyrektor Iwanofrankiwskiego Dydaktyczno-Naukowego Instytutu Prawa Narodowego Uniwersytetu „Odeska Akademia Prawnicza” (Iwano-Frankiwsk, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-4896-3829

natalja_g@ukr.net

Adnotacja. W niniejszym artykule omówiono kwestie administracyjnoprawnego statusu wojskowej służby porządku w Siłach Zbrojnych Ukrainy. Przeanalizowano stanowiska naukowców dotyczące pojęcia statusu administracyjnoprawnego. Podkreślono stanowisko, że status administracyjnoprawny wojskowej służby porządku w Siłach Zbrojnych Ukrainy jest sektorowym statusem prawnym, który już konkretyzuje treść ogólnego statusu prawnego w odniesieniu do stosunków administracyjnoprawnych. Zauważono również w artykule, że badanie treści administracyjnoprawnego statusu organów ścigania jest niemożliwe bez wyjaśnienia głównych kierunków ich działalności, które pomagają ujawnić miejsce, rolę i społeczny cel wojskowej służby porządku w Siłach Zbrojnych Ukrainy. Wojskowa służba porządku w Siłach Zbrojnych Ukrainy jest podmiotem prawa administracyjnego, wchodzi w szczególny rodzaj stosunków administracyjnoprawnych – stosunki ścigania, jest częścią mechanizmu administracji publicznej w sferze administracyjno-politycznej, a zatem ma odpowiedni status administracyjnoprawny.

Słowa kluczowe: uprawnienia Wojskowej Służby Porządku w Siłach Zbrojnych Ukrainy, zadanie Służby Porządku, funkcje Służby Porządku, żołnierze Służby Porządku, gwarancje działalności, odpowiedzialność prawna.

ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF THE MILITARY LAW-ENFORCEMENT SERVICE IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

Roman Savchuk

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,

Director of the Ivano-Frankivsk Legal Institute of the National University

«Odessa Law Academy» (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-4896-3829

natalja_g@ukr.net

Abstract. This article studies the issues of administrative and legal status of the Military Law-Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine. The views of scientists on the concept of administrative and legal status are analyzed in the article. The standpoint that the administrative and legal status of the Military Law-Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine is a sectoral legal status, which already specifies the content of the general legal status of administrative and legal relations, is also highlighted. The article also emphasizes that the study of the content of the administrative and legal status of law enforcement agencies is impossible without clarifying the main areas of their activities, which help to reveal the place, role and social purpose the Military Law-Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine. The Military Law-Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine is a subject of administrative law, enters into a special type of administrative and legal relations - law enforcement, it is also a part of the mechanism of public administration in the administrative and political sphere, and therefore has the appropriate administrative and legal status.

Key words: powers of the Military Law-Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine, tasks of the the Military Law-Enforcement Service, functions of the Military Law-Enforcement Service, servicemen of the Military Law-Enforcement Service, guarantees of activity, legal responsibility.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ПОРЯДКУ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Роман Савчук

кандидат юридичних наук, доцент,

*директор Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного
університету «Одеська юридична академія» (Івано-Франківськ, Україна)*

ORCID ID: 0000-0003-4896-3829

natalja_g@ukr.net

Анотація. В даній статті досліджуються питання адміністративно-правового статусу військової служби порядку у Збройних Силах України. Проаналізовано позиції вчених науковців щодо поняття адміністративно-правовий статус. Також висвітлена позиція про те, що адміністративно-правовий статус військової служби порядку у Збройних Силах України є галузевим правовим статусом, який вже конкретизує зміст загального правового статусу щодо адміністративно-правових правовідносин. Наголошено також у статті і на тому, що дослідження змісту адміністративно-правового статусу правоохоронних органів неможливе без з'ясування основних напрямків їхньої діяльності, які допомагають розкрити місце, роль та соціальне призначення військової служби порядку у Збройних Силах України. Військова служба порядку у Збройних Силах України є суб'єктом адміністративного права, вступає в особливий вид адміністративно-правових відносин – правоохоронні, є частиною механізму державного управління в адміністративно-політичній сфері, а отже, має відповідний адміністративно-правовий статус.

Ключові слова: повноваження Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, завдання Служби правопорядку, функції Служби правопорядку, військовослужбовці Служби правопорядку, гарантії діяльності, юридична відповідальність.

1. Постановка проблеми

Відповідно до ст.17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом (Конституція України). Військова служба правопорядку у Збройних Силах України є правоохоронним органом, що входить до структури органів державної влади, основна функція яких направлена на захист законних прав, інтересів фізичних, юридичних осіб та держави в цілому. Військова служба правопорядку у Збройних Силах України для реалізації функцій та покладених завдань наділена відповідними повноваженнями в різних сферах діяльності суспільства. Місце, роль в системі органів державної влади Військової служби правопорядку у Збройних Силах України можна визначити завдяки чіткому окресленню їх правового статусу і зокрема, адміністративно-правового статусу.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам адміністративно-правового статусу правоохоронних органів України (в тому числі і Військової служби правопорядку у Збройних Силах України) присвятили свій науковий доробок такі вчені як: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, В. Т. Білоус, І. П. Голосніченко, А. Т. Комзюк, Ю. Ф. Кравченко, А.М. Куліш, І. Є. Марочкін, М. І. Мельник, М. І. Хавронюка, Ю. С. Шемшученка та інші автори.

Метою статті є з'ясування поняття адміністративно-правовий статус Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення структури адміністративно-правового статусу даного органу України. Методологічною основою даного дослідження є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування обумовлюється системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми, зокрема за допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат, виділено окремі складові адміністративно-правового статусу. Структурно-логічний та порівняльно-правовий метод використано для аналізу структурних елементів адміністративно-правового статусу Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

2. Поняття адміністративно-правового статусу Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

Адміністративно-правовий статус Військової служби правопорядку у Збройних Силах України виражає її положення в сфері органів публічного управління. Адміністративно-правовий статус означає, що Військова служба правопорядку у Збройних Силах України має визначену адміністративно-правовими нормами компетенцію – права і обов'язки (повноваження), несе відповідальність за дії або бездіяльність в межах власної чи делегованої компетенції, виконує публічні, виконавчо-розпорядчі, дозвольно-реєстраційні, контрольні функції, бере участь в адміністративних правовідносинах регулятивного чи охоронного характеру.

Відповідно до ст.1 закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 7 березня 2002 року Військова служба правопорядку у Збройних Силах України (далі - Служба правопорядку) - спеціальне правоохоронне формування у складі Збройних Сил України, призначене для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях (далі - військові

частини), військових містечках, на вулицях і в громадських місцях; для запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у Збройних Силах України, їх припинення; для захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, працівників Збройних Сил України, а також для захисту майна Збройних Сил України від розкрадання та інших протиправних посягань, а так само для участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах. Адміністративно-правовий статус Служби правопорядку визначається структурними елементами, виходячи з того, що це є орган державної влади. Слід зауважити, що Г. О. Пономаренко до обов'язкових елементів адміністративно-правового статусу будь-якої юридичної особи відносить: мету, завдання, функції, повноваження та відповідальність, а також особливості його утворення, організаційно-штатної структури та підпорядкованості (Пономаренко, 2009: 6).

А. А. Стародубцев пропонує розглядати правовий статус за такими блоками: а) цільовий; б) структурно-організаційний; в) функції та повноваження; г) функціональний; д) відповідальність (Стародубцев, 1999: 86). Л. І. Миськів відносить мету та завдання діяльності, функції, повноваження та відповідальність (Миськів, 2008: 22). О.М. Ващук - політична й державно-правова характеристики органа держави; місце різних видів органів у загальнодержавній системі; основи взаємовідносин органів між собою; найважливіші принципи організації й діяльності державних органів; основи компетенції; види правових актів державних органів (Ващук, 2003:320-326). Н.В. Лебідь зазначає, що складовими частинами правового статусу органу держави і посади є чотири елементи: цільовий блок (мета, завдання, функції); компетенція; організаційний блок; відповідальність (Лебідь, 2004: 39-40). Як бачимо, сюди не входить такий важливий елемент як гарантії діяльності.

О.О. Бригінець відносить до структури адміністративно-правового статусу такі елементи: 1) цільовий, який включає в себе принципи, цілі, завдання та функції органу державної влади; 2) структурно-організаційний, який включає в себе регулювання порядку створення, реорганізації, ліквідації, процедури діяльності, право на офіційні символи, лінійну та функціональну підпорядкованість; 3) компетенційний, який включає в себе сукупність владних повноважень стосовно (Бригінець, 2011: 172). А.М. Куліш вважає, що структура адміністративно-правового статусу правоохоронних органів України складається з наступних блоків: 1) функціонально-цільовий; 2) структурно-організаційний; 3) компетенційний (компетенція); 4) піднаглядність і відповідальність правоохоронного органа, а також гарантії його діяльності (Куліш, 2009: 107).

На нашу думку, адміністративно-правовий статус Служби правопорядку України визначається адміністративно-правовими нормами; закріплює фактичне становище даного органу в системі правовідносин, що виникають в професійній діяльності; його основу складають адміністративні повноваження, мета, завдання, функції; є стійким соціально-правовим явищем, похідним від загального правового статусу органу державної влади.

3. Завдання Військової служби правопорядку у Збройних Силах України Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

Основними завданнями Служби правопорядку є:

- 1) виявлення причин, передумов і обставин кримінальних та інших правопорушень, вчинених у військових частинах та на військових об'єктах; розшук осіб, які самовільно залишили військові частини (місця служби);
- 2) запобігання вчиненню і припинення кримінальних та інших правопорушень у Збройних Силах України;
- 3) участь в охороні військових об'єктів та забезпеченні громадського порядку і військової дисципліни серед військовослужбовців у місцях дислокації військових частин, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях;
- 4) захист майна Збройних Сил України від розкрадання та інших кримінально протиправних посягань;
- 5) забезпечення безпеки дорожнього руху військових транспортних засобів;
- 6) участь у гарнізонних заходах;
- 7) виконання у передбачених законом випадках рішень про тримання військовослужбовців на гауптвахті;
- 8) забезпечення виконання кримінального покарання стосовно військовослужбовців, які за вироком суду засуджені до тримання у дисциплінарному батальйоні;
- 9) сприяння у межах своєї компетенції органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органам досудового розслідування та суду, органам державної влади, органам місцевого самоврядування, органам військового управління, підприємствам, установам, організаціям у виконанні покладених на них відповідно до законів обов'язків;

10) участь у протидії диверсійним проявам та терористичним актам на військових об'єктах.

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Президентом України було прийнято указ №64/2022, затверджений Верховною Радою України, яким в Україні введено воєнний стан з 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року, а 14 березня такий стан продовжено. В Україні воєнний стан визначається як особливий правовий режим, що вводиться у разі загрози національній безпеці. У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про

правовий режим воєнного стану». З введення на території України воєнного стану також і змінився адміністративно-правовий статус Служби правопорядку України адже необхідність відсічі агресії проти України та запобігання безпосередньої загрози агресії відіграє ключову роль у діяльності держави в цілому. При прийнятті рішення про введення в Україні чи в окремих її місцевостях режиму воєнного або надзвичайного стану на Службу правопорядку додатково покладаються завдання щодо: участі у боротьбі з ворожими диверсійно-розвідувальними групами на території України; організації збору, супроводження та охорони військовополонених з місць (місцевостей), де вони утримуються після взяття їх в полон, до таборів для тримання військовополонених або дільниць для тримання військовополонених; поводження з військовополоненими в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України; забезпечення дотримання комендантської години в гарнізонах; охорони військових об'єктів, військових містечок та їх населення, сприяння його евакуації; відновлення та підтримання порядку і дисципліни у військових частинах; контролю за рухом транспортних засобів і перевезенням вантажів Збройних Сил України.

Варто зауважити, що завдання, які визначені законом України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» зазначено, що забороняється покладати на Службу правопорядку завдання, не передбачені в ньому, тобто їх перелік є вичерпним і розширенню підлягає тільки шляхом внесення законодавчих змін в закон. Вважаємо, що варто також надати Службі правопорядку під час воєнного стану такі повноваження як взаємодія з іншими правоохоронними органами щодо запобігання вчиненню і припинення кримінальних та інших правопорушень на територіях, де ведуться активні бойові дії; боротьба з колабораціонізмом і тероризмом, активізація роботи з документування осіб причетних до незаконних озброєних формувань; забезпечення безпеки дорожнього руху та контроль за перевезеннями військовослужбовців, полонених, евакуйованих осіб, вантажів на цій території; запобігання та протидія незаконному обігу наркотичних засобів. Ці завдання матимуть важливе значення, оскільки в умовах ведення війни важливо є оперативно реагувати на ситуацію, а Служба правопорядку може цьому сприяти.

4. Функції Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

Військова служба правопорядку у Збройних Силах України входить до системи підтримання правопорядку та військової дисципліни. Повноваження Військової служби правопорядку у Збройних Силах України ґрунтуються на засадах:

- вірності конституційному обов'язку та військової присязі;
- верховенства права, законності та гуманності, поваги до людини, її конституційних прав і свобод;
- гласності, відкритості для демократичного цивільного контролю;
- поєднання єдиначальності й колегіального розроблення найбільш важливих питань; – комплектування шляхом призову громадян на військову службу та прийняття на військову службу за контрактом;
- постійної бойової та мобілізаційної готовності;
- збереження державної та військової таємниці;
- виховання військовослужбовців на патріотичних, бойових традиціях 19 українського народу, додержання військової дисципліни;
- забезпечення державного соціально-економічного та соціально-правового захисту громадян, які перебувають на службі у Збройних Силах України, а також членів їх сімей;
- заборона створення і діяльності організаційних структур політичних партій.

Чисельний склад органів управління, підрозділів Служби правопорядку, їх дислокація визначаються Міністром оборони України виходячи з умов дислокації військ (сил). Гранична чисельність військовослужбовців і працівників Служби правопорядку не може перевищувати 1,5 відсотка загальної чисельності Збройних Сил України.

Служба правопорядку складається з: 1) органів управління: Головного управління Служби правопорядку Збройних Сил України; Центрального управління Служби правопорядку по місту Києву і Київській області та територіальних управлінь Служби правопорядку; зональних відділів (відділень) Служби правопорядку; 2) підрозділів Служби правопорядку: охорони військових об'єктів; патрульно-постової служби; безпеки дорожнього руху; спеціального призначення; 3) Навчального центру Служби правопорядку.

На Службу правопорядку покладається здійснення таких функцій:

1) попереджувати, виявляти, припиняти кримінальні та інші правопорушення, вчинені у військових частинах, а також в інших місцях військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків;

2) приймати та реєструвати заяви і повідомлення про злочини та інші правопорушення, вчинені у військових частинах, а також в інших місцях, своєчасно приймати стосовно них обґрунтовані і законні рішення;

4) припиняти адміністративні правопорушення і здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, що віднесені до компетенції Служби правопорядку Кодексом України про адміністративні правопорушення;

5) виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та інших правопорушень у Збройних Силах України, вживати заходів щодо їх усунення, брати участь у правовому вихованні військовослужбовців, працівників Збройних Сил України;

6) розшукувати і затримувати військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, які самовільно залишили військові частини чи місця служби або не з'явилися в строк без поважних причин на військову службу, а також тих, які переховуються від

органів досудового розслідування або суду, чи засуджених, які ухиляються від виконання кримінального покарання;

7) брати участь у проведенні профілактичної роботи серед військовослужбовців, схильних до вчинення правопорушень, сприяти військовому командуванню, органам військового управління в забезпеченні військової дисципліни серед військовослужбовців;

8) забезпечувати у передбачених законом випадках виконання кримінальних покарань стосовно військовослужбовців, які за вироком суду засуджені до тримання в дисциплінарному батальйоні або до кримінального покарання у вигляді арешту;

9) запобігати диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах;

10) взаємодіяти з військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, органами Національної поліції, іншими правоохоронними органами, у тому числі обмінюватися з ними інформацією для виявлення правопорушень;

11) проводити розшук вогнепальної зброї, бойових припасів до неї або вибухових речовин, викрадених або втрачених у військових частинах;

12) виконувати в установленому законом порядку і в межах своєї компетенції доручення слідчого, прокурора, ухвали суду та постанов суддів;

13) здійснювати в межах своєї компетенції нагляд за дорожнім рухом військових транспортних засобів, контроль за виконанням у Збройних Силах України вимог законодавства з питань забезпечення безаварійного використання техніки; вести облік та розподіл номерних знаків, реєстрацію військових транспортних засобів Збройних Сил України;

14) погоджувати в установленому законодавством порядку з відповідними органами перевезення великогабаритних, великовагових і небезпечних вантажів транспортними засобами Збройних Сил України, забезпечувати їх супроводження та контроль за дотриманням особливих умов, правил, норм і стандартів з організації перевезення зазначених вантажів;

15) брати участь у виконанні завдань військовими частинами у разі їх залучення в установленому законом порядку до проведення робіт під час введення режиму воєнного або надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях;

16) забезпечувати збереження знайдених, вилучених у затриманих та заарештованих осіб, які тримаються на гауптвахті, документів, речей, цінностей та іншого майна, а також передавати органам Національної поліції документи і речі цивільних осіб, затриманих на території військових частин (військових об'єктів);

17) охороняти та конвоювати затриманих чи взятих під варту військовослужбовців та військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, а також тих, що відбувають покарання у дисциплінарному батальйоні;

18) надавати у межах своєї компетенції допомогу органам державної влади, органам місцевого самоврядування, військовому командуванню, органам військового управління та їх представникам, громадським організаціям у провадженні їх законної діяльності у разі протидії їм або небезпеки з боку правопорушників - військовослужбовців Збройних Сил України;

19) повідомляти не пізніше ніж у триденний строк про вчинення військовослужбовцями та військовозобов'язаними під час проходження ними зборів кримінальних та інших правопорушень командирів (начальників) військових частин, до особового складу яких належать такі особи, а відповідного прокурора - негайно;

20) повідомляти органи державної влади та органи місцевого самоврядування, військове командування, органи військового управління, громадськість за місцем служби або роботи особи, в тому числі цивільних громадян, які незаконно перебували на території військової частини або військового об'єкта і вчинили протиправні дії, про вчинення ними правопорушення, провадження стосовно якого належить до компетенції Служби правопорядку;

21) брати участь у підготовці та проведенні гарнізонних заходів.

5. Висновки

Отже, адміністративно-правовий статус Служби правопорядку України – це врегульована адміністративно-правовими нормами сукупність повноважень зазначеного органу, які визначають його місце і роль у системі органів державної влади, характер взаємовідносин з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, фізичними та юридичними особами, а також гарантії реалізації передбачених законодавством повноважень даного органу та прав і обов'язків посадових осіб, юридична відповідальність за невиконання чи неналежне виконання повноважень.

Вважаємо, що варто також надати Службі правопорядку під час воєнного стану такі повноваження як взаємодія з іншими правоохоронними органами щодо запобігання вчиненню і припинення кримінальних та інших правопорушень на територіях, де ведуться активні бойові дії; боротьба з колабораціонізмом і тероризмом, активізація роботи з документування осіб причетних до незаконних озброєних формувань; забезпечення безпеки дорожнього руху та контроль за перевезеннями військовослужбовців, полонених, евакуйованих осіб, вантажів на цій території; запобігання та протидія незаконному обігу наркотичних засобів. Ці завдання матимуть важливе значення, оскільки в умовах ведення війни важливо є оперативно реагувати на ситуацію, а Служба правопорядку може цьому сприяти.

Список використаних джерел:

1. Бригінець О.О. Адміністративно-правовий статус державної податкової служби України: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2011. 220 с.
2. Ващук О. М. Конституційно-правовий статус громадських організацій України. *Держава і право : зб. наук. праць*. 2003. Вип. 22. С. 320–326.
3. Конституція України від 28 червня 1996 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 08.04.2022).
4. Куліш А.М. Правоохоронна система України: адміністративно-правові засади організації та функціонування [Текст] : дис... док. юрид. наук, спец.: 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Х. : Харківський нац. ун-т внутрішніх справ, 2009. 432 с.
5. Лебідь Н.В. Адміністративно-правовий статус державних інспекцій в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Національний ун-т внутрішніх справ. Х., 2004. 202 с.
6. Миськів Л. І. Адміністративно-правові засади діяльності вищих навчальних закладів МВС України з питань морально-правового виховання курсантів: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07. Харківськ. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2008. 200 с.
7. Пономаренко Г. О. Поняття та особливості освітніх послуг, які надаються державними вищими навчальними закладами. *Вісник Харківськ. нац. ун-ту внутр. справ*. 2009. Вип. 46. С. 4–11.
8. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 року № 210 2-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 28.11.2022).
9. Про правовий режим воєнного стану: закон України від 12 травня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. (дата звернення: 28.11.2022).
10. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 14 березня 2022 року № 133/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2022#Text> (дата звернення: 28.11.2022).
11. Стародубцев А. А. Організаційно-правові питання діяльності інспекцій особового складу щодо зміцнення законності і дисципліни в органах внутрішніх справ: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07. Харків, 1999. 185 с.

References:

1. Bryhinets' O.O. (2011) Administratyvno-pravovyy status Derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrayiny: dys.kand. yur. nauk: 12.00.07. [Administrative and legal status of the State Tax Service of Ukraine]. Irpin'. 220 p. [in Ukrainian]
2. Vashchuk O. M. (2003) Konstytutsiyno-pravovyy status hromads'kykh orhanizatsiy Ukrayiny. [Constitutional and legal status of public organizations of Ukraine]. *Derzhava i pravo : zb. nauk. prats'*. Vyp. 22. P. 320–326. [in Ukrainian]
3. Konstytutsiya Ukrayiny vid 28 chervnya 1996 roku URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [The Constitution of Ukraine dated June 28, 1996]. [in Ukrainian]
4. Kulish A.M. (2009) Pravookhoronna systema Ukrayiny: administratyvno-pravovi zasady orhanizatsiyi ta funktsionuvannya. [Law enforcement system of Ukraine: administrative and legal principles of organization and functioning]. KH. : Kharkivs'kyy nats. un-t vnutrishnikh sprav. 432 p. [in Ukrainian]
5. Lebid' N.V. (2004) Administratyvno-pravovyy status derzhavnykh inspektsiy v Ukrayini. [Administrative and legal status of state inspections in Ukraine]. KH. : Kharkivs'kyy nats. un-t vnutrishnikh sprav. 202 p. [in Ukrainian]
6. Mys'kiv L. I. (2008) Administratyvno-pravovi zasady diyal'nosti vyshchyykh navchal'nykh zakladiv MVS Ukrayiny z pytan' moral'no-pravovoho vykhovannya kursantiv. [Administrative and legal principles of activity of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine on issues of moral and legal education of cadets]. KH. : Kharkivs'kyy nats. un-t vnutrishnikh sprav. 200 p. [in Ukrainian]
7. Ponomarenko H. O. (2009) Ponyattya ta osoblyvosti osvithnikh posluh, yaki nadayut'sya derzhavnymy vyshchymy navchal'nymy zakladamy. [Concepts and features of educational services provided by state higher educational institutions]. *Visnyk Kharkivs'k. nats. un-tu vnutr. sprav*. Vyp. 46. P. 4–11. [in Ukrainian]
8. Pro zatverdzhennya Ukazu Prezydenta Ukrayiny «Pro vvedennya voyennoho stanu v Ukrayini»: Zakon Ukrayiny vid 24 lyutoho 2022 roku № 210 2-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>. [On the approval of the Decree of the President of Ukraine "On the introduction of martial law in Ukraine"]. [in Ukrainian]
9. Pro pravovyy rezhym voyennoho stanu : zakon Ukrayiny vid 12 travnya 2015 roku URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. [On the legal regime of martial law]. [in Ukrainian]
10. Pro prodovzhennya stroku diyi voyennoho stanu v Ukrayini: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 14 bereznia 2022 roku № 133/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2022#Text> [On the extension of martial law in Ukraine]. [in Ukrainian].
11. Starodubtsev A. A. (1999) Organizational and legal issues of the activity of personnel inspections regarding the strengthening of legality and discipline in internal affairs bodies [Organizational and legal issues of the activity of personnel inspections regarding the strengthening of legality and discipline in internal affairs bodies]. KH. : Kharkivs'kyy nats. un-t vnutrishnikh sprav. 185 p. [in Ukrainian]